

Spiegeltje, spiegeltje...

Welke middelbare school je ook binnenloopt, overal zien meisjes tot een jaar of zestien er ongeveer hetzelfde uit: losse haren met liefst een lok, een basic shirtje, een superstrakke broek en daaronder gympen, pumps of nu vaak laarzen. Hoe werkt dat? Meiden van PJ Montessori in Leeuwarden vertellen over mode op het schoolplein. Yvonne van Sark, jongerendeskundige, licht hun wereld nog eens door.

Jan Dijkma
Foto's Wietze Landman

Zij houden van basics. Ze hebben er nooit toe besloten of hebben er zelfs nooit specifiek over gesproken, maar Jildou, Lotte en Marenne uit havo 3 dragen graag zwart, wit en grijs. Dikke vriendinnen zijn ze. Als ze samen gaan shoppen, komen ze vanzelf bij dezelfde kleren terecht.

Vertel eens, zijn jullie 's ochtend lang bezig voor jullie de deur uitgaan?
Jildou: „Da's meteen al een 'foute' vraag! Ik ben gauw een uur bezig, met make-up en kleren. Vooral voor de make-up sta ik wel een tijdje in de badkamer.”
Marenne: „Ik ook, maar ik heb veel tijd nodig om mijn haar te stylen. Eigenlijk heb ik krullen, maar steil haar vind ik mooier.”

Hebben jullie genoeg mooie kleren? Past het allemaal nog in de kast?
Marenne: „Mijn kastdeur kan niet meer dicht!”
Lotte: „Ik heb net een nieuwe kast. Die is veel groter, dus het past allemaal wel.”

Maar hoeveel draag je daarvan?
Jildou: „Zo'n 20 procent, misschien. Sommige dingen blijven altijd liggen, zoals een groen shirt dat ik van mijn moeder heb gekregen. Dat is echt een leuk ding, met glittertjes en zo. Maar hij was best duur, dus ik kan 'm niet zomaar wegdoen.”
Lotte: „Ik draag wel meer uit m'n kast, maar het houdt met 30 procent wel op. Ik doe ook vaak wat weg. Alles wat wijd is bijvoorbeeld, dat gaat nu weg. Dat kan echt niet meer.”

Nog meer?
Marenne: „Ja, al die gekleurde pumps waar we vorig jaar allemaal op liepen. Blauwe, roze, groene en noem maar op... Zo fout was dat! Maar ja, iedereen had ze.”

En deze opgevoerde pantoffels, deze Uggs, staan er over een paar maanden naast?
Lotte: „Ja, je ziet tegenwoordig iedereen er in lopen. Marenne was van ons de eerste, die ze had.”
Marenne: „Je ziet ze in boekjes of op tv, en dan denk je 'dat vind ik ook wel leuk...' In de stad pas je er dan eens een paar aan. Alle kansen, want ik ben vaak genoeg in de stad.”

En moeten het dan de echte zijn, of is de Schoenenreus goed genoeg?
Jildou: „Dat maakt niet uit. Ik had eerst ook goedkope. Maar ja, daar ga je toch gauw naast lopen. Dat heeft iemand ook wel eens tegen me geroepen: 'Kun je niet normaal op die dingen lopen?' Kan mij niet schelen, dacht ik toen. Maar ik was wel blij toen mijn moeder vroeg of ik misschien een paar echte wilde.”

Marenne Smit, Jildou Dijkstra en Lotte Rusticus (van links naar rechts op de foto).

'Mijn kastdeur kan niet meer dicht'

Teddie Baar, Lisa Brandsma, Hermine Sytema, Fardou de Jong en Rosa Brandsma.

Teddie, Lisa, Fardou, Rosa en Hermine uit atheneum 3 gaan geregeld de stad in, alleen of in groepjes. Maar als ze alleen gaan, komen zij elkaar toch vaak tegen in dezelfde winkels. Ze hebben een paar vaste adresjes in Leeuwarden. En wat hebben ze gemeen? Ze dragen graag zwart en basics, op school.

Houden jullie de badkamer ook zo lang bezet, in de ochtend?
Teddie: „Een uur, gemiddeld. Dat is niet langer dan de anderen.”
Fardou: „Ja, soms heb ik maar een kwartiertje. Maar dan maak ik het in de eerste les wel verder af, met een klein spiegeltje.”
Lisa: „Zonder make-up ga ik de deur niet uit! Dan doe ik deur thuis nog niet open, als de bel gaat.”

Maar dat hebben jullie toch helemaal niet nodig? Jullie kunnen toch prima zonder?
Hermine: „Dat hang er wel wat vanaf, bij wie je bent bijvoorbeeld. Met je beste vriendinnen in een kamertje kun je misschien best eens even zonder make-up, maar daarbuiten al gauw niet meer.”
Teddie: „Jongens zouden gauw afknappen.”
Hermine: „Nee joh, dat valt vast wel mee. Maar voor jezelf is het minder leuk, want je voelt je minder goed.”

En zien die jongens er zelf een beetje goed uit?
Fardou: „Ja hoor. Het scheelt al een stuk dat ze hun broeken weer wat hoger hebben. Soms zag je hun hele onderbroek, dat zag er vies uit.”
Allemaal: „Jaaaah, bah!”

En docenten dan? Zien die er wat goed uit?
Teddie: „Ja, sommige wel. Laatst zag ik Klaas Bolt in een mooi pak door de stad lopen, dat stond 'm prachtig. En vrouwen als Els Sijtsma, Tineke Bos en Atty Dalman dragen ook mooie kleren, die passen bij hun leeftijd. Ze moeten natuurlijk niet ook ineens in een broeklegging gaan lopen.”

Een broeklegging? Ik dacht dat jullie allemaal skinny jeans dragen?
Teddie: „Nee joh, dit is een legging die lijkt op een broek. Maar er zitten geen ritsen in en zo. Die dragen wij allemaal.”

Dat zoeken jullie zelf uit? Hebben jullie kleedgeld?
Teddie: „Ik krijg zo'n €50 in de maand aan zakgeld en kleedgeld, maar daar hoeft ik dan geen jassen en schoenen van te kopen.”
Lisa: „Dat had ik wel, maar dat was altijd al snel op. Dan ging ik zeuren om meer geld. Nu krijg ik geen kleedgeld meer, maar sms vanuit een winkel naar mijn moeder. Zij maakt het geld dan over.”

Zo ben je beter af?
Lisa: „Ja.”

En meestal houden jullie het allemaal op basic dingen, zonder veel kleur en poespas.
Hermine: „Ja, we kopen wel kleurige kleren, maar die doe je naar school niet aan. Jurkjes, hemdjes en dat soort dingen draag je als je een avondje uitgaat naar TDF. Daar wil je er wel een beetje uitspringen. Op school dragen wij geen opvallende kleuren. Hier hoeft je niet zo nodig op te vallen. Liever niet...”

'Een legging die op een broek lijkt'

'Als je opvalt, gaan anderen roddelen'

Hebben zij een bepaalde stijl? Nee, ze hebben geen idee. Wel trekken de meiden uit vmbo 3 vaak samen de stad in. En misschien staan ze straks wel bekend als de 'laarzenvriendinnen', gniffelen ze. Want de laarzen die Silke en Karin al dragen, willen de andere twee ook kopen. Geen probleem, als je dikke maatjes bent.

Jij ziet er maar kleurig uit...
Jacintha: „Ja, al mijn broeken waren in de was en ik kon geen fatsoenlijk shirt vinden.”

Heb je zo weinig kleren?
Jacintha: „Ik ben heel vaak in de stad, maar ik ben altijd blut. Dat is eigenlijk hartstikke frustrerend. Want als je wat moois ziet, kun je 't niet niet kopen. En zodra je het geld dan wel hebt, is het vaak al uitverkocht. Of, nog erger, dan zie je een ander er op school mee lopen!”

En hebben jullie de vaart er een beetje in, 's ochtends?
Karin: „Ik moet uit Dronrijp komen op de fiets, dus ik heb maar een half uurtje.”
Anita: „Ik ook, maar in het weekeinde neem ik er gauw een uur voor en in de vakantie soms nog langer.”
Silke: „Zonder mascara kan ik zeker niet. Als ik geen goede kleren aan heb en niet de goede make-up, heb ik het gevoel dat ik naakt door school loop.”
Jacintha: „Ik woon tegenover de school, dus ik heb wel de tijd voor kleren en make-up. Eén keer was ik m'n mascara vergeten, toen ik de deur uitstapte. Toen ben ik teruggegaan. Dat kostte me wel een gele kaart omdat ik te laat kwam, maar dat had ik er wel voor over.”

Zeggen jullie het meteen, als een vriendin iets lelijks aan heeft?
Karin: „Dat gebeurt haast nooit, want we hebben wel ongeveer dezelfde smaak.”
Anita: „Soms denk ik wel dat iets mij vast niet mooi zal staan, als een ander iets leuks aanheeft. Als ik het dan zelf in een winkel aanpas, gebeurt het wel dat ik het wel mooi vind, maar het toch niet durf.”

Kan een ander je dan overtuigen?
Anita: „Alleen een goede vriendin kan dat, een los vriendinnetje niet.”

En je moeder?
Anita: „Die kan het best proberen, maar dat lukt toch niet echt. Het is ook wel een beetje uitkijken. Soms, als ik net iets leuks heb gekocht, zegt mijn moeder: 'Hee, dat heb ik ook nog in de kast liggen. Die kan ik ook wel weer eens aandoen!' Nou, dan hoeft het voor mij niet meer... Bij sommige kleren denk ik ook: dat is echt iets voor Silke. Silke heeft veel leuke kleren.”
Silke: „Kom nou, dat vind ik helemaal niet!”

Het moet allemaal niet te veel opvallen, zeker op school...
Silke: „Als je opvalt, weet je dat anderen over je roddelen.”
Jacintha: „Ja, dat doen wij ook bij anderen. Ha, eigenlijk zijn wij daar vertel erg in...”
Anita: „Vooral als er nieuwe brugklassers zijn, is dat leuk. Wij zeggen er tegen hen niks van, natuurlijk, maar sommigen zien er hartstikke grappig uit. Dan weten ze nog niet hoe het hier op Montessori gaat.”

Silke Kormann, Karin Doeland, Jacintha van Dijk en Anita Kalt.

Te koop: zelfvertrouwen

Meisjes observeren elkaar de hele dag. Wat heeft een ander aan? Hoe populair is die ander? Veel vrouwen doen het, en meiden van pakweg twaalf tot vijftien jaar doen het nog sterker. Het zit er ingebakken. „Meisjes zijn nou eenmaal meer dan jongens gericht op sociale relaties”, stelt Yvonne van Sark. Vaak zijn ze ook onzekerder, vooral over hun uiterlijk. „Wat vinden anderen van mij? Hoe lig ik in de groep? Uiterlijk speelt daarin een belangrijke rol.” Pubers kennen alle ongeschreven codes in hun omgeving. „Ze gaan er hartstikke bewust mee om.” Yvonne van Sark en Huub Nelis van communicatiebureau Youngworks in Amsterdam beschreven in hun boek 'Puberbrein binnenstebuiten' hoe dat werkt. Het heeft alles te maken met de ontwikkeling van de hersenen, zo blijkt uit onderzoek van hersenwetenschappers. Sommige delen van de hersenen, zoals de prefrontale cortex, moeten nog groeien tot je ruim in de twintig bent. „Dat verklaart veel.” Die prefrontale cortex werkt bij volwassenaars als een soort van cockpit, die emoties relativeert en zorgt voor weloverwogen keuzes. Pubers hebben daar moeite mee. Dat is biologisch bepaald, al is het maar om er voor te zorgen dat kinderen niet hun hele leven thuis op de bank blijven zitten. Tot een jaar of zestien doen jongeren de eerste stappen naar een eigen identiteit en maken zich los van hun ouders. „Ze laten zich liefst niets meer voorschrijven.” Maar de normen in de nieuwe omgeving zijn heel belangrijk. Pubers zijn in die fase geneigd zich aan te passen aan de groep, om toch weer een veilig onderkomen te vinden. „Je vriendinnen zijn een klein systeem, waarmee je het grote systeem aankan. Met kleding kun je laten zien: wij zijn een groep. En als één van je vriendinnen populair is, is het des te beter. Dat is goed voor je eigen status.” Echte stijliconen zijn er niet, al zijn er wel een stuk of dertig vrouwen die - ogenschijnlijk - lelijke schoenen als Birkenstocks en Uggs populair kunnen maken door ze gewoon te dragen. Als Paris Hilton en Cameron Diaz die dingen aan hun voeten hebben op plaatjes op de vele meidensites, zijn ze misschien toch wel leuk... Trendsetters op school zijn vaak de eersten die een landelijke trend volgen. Gekleurde pumps? Ze staan inmiddels in heel veel klerenkasten te verstoffen. Basics? Je ziet ze overal. Uggs? De broeklegging? Van Dokkum tot Maastricht... Als weer iets nieuws opduikt, is geld vaak niet het probleem. Dat maakt de verleiding groot. „Het wordt een enorm ding, in de tijd dat je extra gevoelig bent voor wat anderen van je zullen vinden. Je krijgt het gevoel dat zelfvertrouwen te koop is.” En als je dan ook nog eens met je mooiste foto - misschien licht bijgepoetst - het beste beeld van jezelf schetst op je Hyves-pagina, dan moet je ook wel stevig in de make up om er 'live' net zo goed uit te zien. Het leven is ingewikkeld...